

Barns och ungas kulturvanor

Redovisning av en pilotundersökning genomförd i
Stockholms stad 2013

2014-06-19

Sammanfattning	3
Resultat.....	3
Slutsatser.....	3
Inledning	5
Syfte	5
Genomförande.....	5
Svarsfrekvens	6
Hur fungerade undersökningsmetoden?	8
Bortfall och representativitet	8
Frågeformulären	8
Jämförelse med andra undersökningar.....	9
Slutsatser om fortsatta studier av barns och ungas kulturvanor	9
Resultat	11
Eget skapande och utövande	11
Samlande.....	14
Läsning av böcker och tidningar	15
Besök på kulturverksamhet utanför hemmet.....	16
Ta del av kultur via tv, radio, internet eller liknande	18
Samhällsdeltagande, kurser och kulturskolan.....	20
Kulturskolan	21
Orsaker och hinder för kulturaktiviteter	22

Sammanfattning

Ett av kulturpolitikens centrala mål är att alla ska ges möjligheter att delta i kulturlivet. För att få en bild av i vilken mån alla i Sverige ges denna möjlighet behöver befolkningens kulturvanor kunna följas. Kulturanalys har fått i uppdrag av regeringen att genomföra kulturvaneundersökningar med särskild redovisning av barns och ungas kulturvanor. Inom ramen för detta uppdrag har Kulturanalys genomfört en första pilotundersökning av barns och ungas kulturvanor. Studien har genomförts i samarbete med Stockholms stad.

Kulturanalys har utarbetat frågeformulär riktade till tre åldersgrupper 10–12 år, 13–15 år och 16–25 år. Under hösten 2013 skickades cirka 2 000 enkäter ut jämnt fördelade på de tre åldersgrupperna, och svarsfrekvensen uppgick till 47 procent. I undersökningen ställdes frågor om kulturvanor på fritiden, både i termer av kulturdeltagande och kulturutövande inom huvudsakligen följande områden:

- eget skapande och utövande
- läsning av böcker och tidningar
- besök på bio, museum, utställning eller föreställning
- ta del av kultur via medier (dvs. se film, se/lyssna på musik eller konserter eller annan kultur, se/lyssna på program om kultur)
- samhällsdeltagande och kurser/kulturskola
- motiv och hinder för kulturdeltagande och kulturutövande.

Resultat

En generell reflektion kring denna pilotundersökning är att det inte ska läggas för stor vikt vid de enskilda procenttal som presenteras. Det är relationerna och skillnaderna mellan olika grupper och företeelser som denna undersökning i första hand kan säga något om.

Det regelbundna egna skapandet eller kulturutövandet tycks minska med ålder utifrån svaren i denna pilotundersökning. Medan tre fjärdedelar av 10–12-åringarna utövar någon form av kulturverksamhet varje vecka, är motsvarande andel två tredjedelar bland 13–15-åringarna och nästan hälften bland 16–25-åringarna.

Bildområdet är det område som har störst andel egna utövare i samtliga åldersgrupper, följt av musikområdet. Därefter skiljer det sig lite mellan åldersgrupperna. Skrivande är en vanligare aktivitet i den äldsta åldersgruppen än i de två yngre. Barn och unga i undersökningen ägnar sig mer åt eget kulturutövande än de spelar dataspel och tv-spel och lika mycket eller mer än de idrottar. Det finns inga starka uteslutande samband mellan att ägna sig åt kulturutövande och att idrotta, det vill säga det ena utesluter inte det andra.

När det gäller läsande och besök vid kulturverksamheter av olika slag kan jämförelser i första hand göras mellan de två äldsta åldersgrupperna. Läsning av skönlitteratur några gånger i månaden är ungefär lika vanligt i de båda grupperna. När det gäller facklitteratur läser den äldsta gruppen mer än 13–15-åringarna.

Biobesök är den vanligaste återkommande aktiviteten för både 13–15-åringarna och 16–25-åringarna. Därefter kommer konserter och andra typer av liveföreställningar samt biblioteksbesök för den äldre gruppen medan det följs av besök vid bibliotek och historiska byggnader och platser för 13–15-åringarna.

Ett antal av enkätens frågor handlade om kultur som man tagit del av via olika media som tv, radio eller internet. Resultaten visar att bland 13–15-åringarna är det något fler som regelbundet ägnar

sig åt att lyssna och titta på medierad scenkonst, medan det finns en större bredd i intresset för olika musikstilar i den äldsta åldersgruppen.

Omkring tre fjärdedelar av 10–12-åringarna i pilotundersökningen har svarat att de kan ägna sig åt sina kulturaktiviteter så ofta som de vill, men med stigande ålder är det allt färre av respondenterna som säger att de kan det. I den äldsta åldersgruppen är det bara omkring hälften som tycker att de kan ägna sig så mycket som de vill åt kulturaktiviteter. Det vanligaste hindret i alla åldersgrupper, men tydligast i de två äldsta, för att inte kunna ägna sig åt kultur så mycket som man vill, är att inte ha tid. För 16–25-åringarna är det även tydligt att kostnadsfrågan utgör ett hinder.

Slutsatser

En svarsfrekvens på totalt 47 procent är inte tillfredsställande som underlag för en analys med anspråk på att respondenterna ska vara representativa för populationen som helhet. Sjunkande svarsfrekvens är dock ett problem som många enkätundersökningar drabbats av under de senaste 10–15 åren. Storleken på bortfallet i åldrarna 16–29 år har vuxit och gruppen 20–25 år tycks vara särskilt svår att få svar från.

Vi har jämfört pilotstudiens resultat med andra enkätundersökningar från SCB och Ungdomsstyrelsen. En samlad bedömning utifrån dessa jämförelser talar för att pilotundersökningens resultat är trovärdiga. Dock kan vi anta att resultaten av pilotundersökningen i sin helhet överskattar andelarna som deltar i eller är aktiva med olika kulturaktiviteter eftersom vi antar att de som är mer aktiva på kulturens område även varit mer benägna att svara på enkäten. Detta grundar sig på en jämförelse av svar på enkätens fråga om deltagande i kulturskolan med faktiska uppgifter om andelen deltagare i de aktuella stadsdelarna.

För Myndigheten för kulturanalys har denna pilotundersökning varit ett viktigt steg i riktning mot att utforma en nationell kulturvaneundersökning med särskild redovisning av barns och ungas vanor. Under analysarbetet har vi sett flera utvecklings- och förbättringsområden och inför det fortsatta arbetet med framtagandet av en nationell kulturvaneundersökning har vi kunnat dra ett antal slutsatser.

Framöver behöver vi tydliggöra vilka frågeställningar som en kulturvaneundersökning ska ge svar på. Det finns också behov av en tydlig begreppsanvändning och ett ramverk som definierar och avgränsar de kulturområden som undersökningarna ska spegla. De mest centrala frågeställningarna behöver sedan följas över tid. Vidare behövs en ökad kunskap om de resultat som har kommit fram i denna undersökning för att vi därigenom ska kunna vidareutveckla enkätfrågorna. Vi bör också undersöka på vilket sätt undersökningen ska kunna genomföras för att få en bättre representativitet av målgrupperna.

Inledning

Ett av kulturpolitikens centrala mål är att alla ska ges möjligheter att delta i kulturlivet. Myndigheten för kulturanalys tolkar detta mål som att landets befolkning oavsett kön, ålder, geografisk hemvist, yrke, utbildning, kulturell bakgrund eller funktionsnedsättning ska ges möjlighet att ta del av kultur eller själva vara aktiva kulturutövare. För att få en bild av i vilken mån alla i Sverige ges denna möjlighet behöver befolkningens kulturvanor kunna följas över tid.

Kulturanalys har fått i uppdrag av regeringen att genomföra kulturvaneundersökningar med särskild redovisning av barns och ungas kulturvanor. Inom ramen för detta uppdrag har Kulturanalys genomfört en första pilotundersökning av barns och ungas kulturvanor. Studien har genomförts i samarbete med Stockholms stad under hösten 2013.

I den här promemorian presenteras resultaten av svaren på de frågor som ställts om barns och ungas kulturvanor. Undersökningsmetoden och de slutsatser som kan dras från pilotstudien sammanfattas.

Syfte

Syftet med undersökningen har varit att dels utveckla en metod för att fånga och följa barns och ungas kulturvanor över tid, dels belysa barns och ungas kulturvanor i några stadsdelar i Stockholms stad. För Kulturanalys har undersökningen främst fungerat som en förberedande pilotundersökning i syfte att utveckla en metodik för att systematiskt kunna följa kulturvanor, med särskild inriktning på barn och unga. Piloten har varit inriktad på att utveckla frågor om kulturvanor som ställts till respondenter i olika åldrar samt att ta fram en insamlingsmetod som kan ge en tillräckligt god svarsfrekvens. Studiens resultat ger också en ökad kunskap om barns och ungas kulturvanor, som kommer att ligga till grund för utvecklingen av en nationell kulturvaneundersökning framöver.

Genomförande

Undersökningen är genomförd i samarbete mellan Myndigheten för kulturanalys och Kulturförvaltningen i Stockholms stad. Urvalet har gjorts av Tieto Enator som hanterar kommunens invånardatabas på uppdrag av Stockholms stad. Utskick av enkät, påminnelser samt framställning av rådatafiler har gjorts av Markör på uppdrag av Stockholms stad. Databearbetning, sammanställning och analys har gjorts av Kulturanalys.

Kulturanalys har utarbetat enkäten i tre versioner riktade till tre åldersgrupper; 10–12 år, 13–15 år och 16–25 år. Som utgångspunkt har Kulturanalys använt det förslag på frågeformulär för att undersöka kulturvanor som har tagits fram inom Eurostats European Statistical System Network on Culture (ESSnet-CULTURE).¹

ESSnet:s frågeformulär omfattar följande kulturområden:

- scenkonst
- arkitektur, bild och form samt hantverk
- kulturarv
- böcker och tidningar
- bibliotek
- film och video
- radio, tv och internet

Frågorna på varje kulturområde i ESSnet:s förslag är uppdelade i tre kategorier: 1) eget utövande (*amateur practicing*), 2) besökande, tittande, lyssnande eller annat deltagande (*attending/*

¹ ESSnet-CULTURE. *European Statistical System Network on Culture. FINAL REPORT (2012)*, ss 263–271.

receiving), samt 3) samhällsengagemang och frivilligverksamhet (*social participating/volunteering*). Pilotundersökningen är strukturerad efter samma princip.

Frågeformuläret som använts för denna pilotundersökning har anpassats för att kunna riktas mot barn och unga i olika åldrar av Myndigheten för kulturanalys i samarbete med professor Lars Lyberg vid Stockholms universitet. Enkätfrågorna har testats i fokusgrupper med barn och unga ur respektive åldersgrupp och därefter reviderats.

För att avgränsa pilotundersökningens omfång har vissa områden från ESSnet:s förslag uteslutits. Frågor om arkiv och arkeologi togs bort eftersom vi antog att barn och unga sällan ägnar sig åt dessa områden. Även allmänna frågor om användande av radio, tv och internet uteslöts eftersom dessa områden täcks upp av bland annat *Mediebarometern* och *Svenskarna och internet*.² Däremot finns frågor om hur respondenterna själva utövat kultur och tagit del av kulturutbudet genom olika sorters mediekanaler.

Enkäten har däremot kompletterats med frågor om motiv och hinder för att ägna sig åt de aktiviteter som efterfrågas i enkäten, eftersom vi anser att kunskap om dessa omständigheter kan ha betydelse för vårt framtida analysarbete.

Undersökningen har ställt frågor om kulturvanor både i termer av kulturdeltagande och kulturutövande inom huvudsakligen följande områden:

- eget skapande och utövande
- läsning av böcker och tidningar
- besök på bio, museum, utställning eller föreställning
- ta del av kultur via medier (dvs. se film, se/lyssna på musik eller konserter eller annan kultur, se/lyssna på program om kultur)
- samhällsdeltagande och kurser/kulturskola
- motiv och hinder för kulturdeltagande och kulturutövande.

Frågorna gällde vad man gjort under det senaste året på sin fritid. Aktiviteter i skolan skulle inte räknas med. Frågorna var olika formulerade för de olika åldersgrupperna. En del av frågorna var så pass olika formulerade för åldersgruppen 10–12 år att de inte är jämförbara med motsvarande fråga till de äldre åldersgrupperna. I de fallen har resultaten redovisats på separata rader i tabellerna. Procentandelarna är generellt beräknade på samtliga inkomna enkäter, oavsett antalet svar på respektive fråga.

Ett slumpmässigt urval på totalt 1998 barn och unga har dragits, fördelade lika mellan de tre åldersgrupperna 10–12 år, 13–15 år och 16–25 år och mellan de tre stadsdelarna Kungsholmen, Hägersten-Liljeholmen och Hässelby-Vällingby. Enkäten skickades ut per post den 25 oktober 2013 med två påminnelser. Respondenterna fick möjlighet att besvara enkäten på webben. Datainsamlingen pågick till och med den 16 december 2013. De 100 första som besvarade enkäten fick en biobiljett som tack.

Svarsfrekvens

Svarsfrekvensen var 47 procent för undersökningen sammantaget. Den var som högst i den yngsta åldersgruppen där 54 procent besvarade enkäten och lägst i den äldsta gruppen där det bara var 39 procent svarande. I den äldsta gruppen var respondenterna mer benägna att svara på webben än de yngre.

² *Mediebarometern* produceras av Nordicom-Sverige vid Göteborgs universitet och beskriver varje år hur stor andel av Sveriges befolkning som tar del av ett antal enskilda medier (<http://www.nordicom.gu.se/sv/mediefakta/mediebarometern>). *Svenskarna och internet* är en årlig studie av svenska folkets internetvanor som Stiftelsen för internetinfrastruktur (.SE) publicerar. (<http://www.soi2013.se/>)

Vi har jämfört svarsfrekvensen för tjejer respektive killar. I alla grupperna hade tjejerna en högre svarsfrekvens. I den yngsta gruppen var skillnaden inte särskilt stor, men i de två äldre åldersgrupperna var killarnas svarsfrekvens cirka fem procent lägre än tjejernas. I de resultat som inte är könsuppdelade, får därför tjejernas svar något högre genomslag än killarnas. I undersökningen är tjejer generellt lite mer aktiva både i eget utövande och i kulturkonsumtion, vilket ger en något högre nivå på de samlade resultaten än om könsfördelningen hade varit helt jämn.

Tabell 1. Svartsfrekvenser.

Åldersgrupp	Antal utskickade enkäter	Antal svar	Andel svar på webben, procent	Andel tjejer i urvalet, procent	Andel tjejer bland de svarande, procent *	Svartsfrekvens totalt, procent
10–12 år	662	348	29	47	48	53
13–15 år	665	323	30	50	54	49
16–25 år	661	256	49	55	58	39
Totalt	1988	927	35	51	52	47

*Andel av dem som angett kön.

Den äldsta gruppen har ett åldersspann på tio år. Cirka hälften hade en treårig gymnasieutbildning och en tredjedel en eftergymnasial utbildning. Nästan hälften studerade och drygt en fjärdedel arbetade. Ytterligare 16 procent både studerade och arbetade. Ungefär 13 procent av dem som besvarat enkäten har uppgett att de arbetar professionellt inom kulturområdet. På grund av den låga svarsfrekvensen kan inte frågorna redovisas utifrån någon av bakgrundsfaktorerna förutom kön. Svarssammanställningarna från denna åldersgrupp reflekterar därför hela åldersgruppen och innefattar både dem som går på gymnasiet, dem som studerar på högskola och dem som arbetar.

Hur fungerade undersökningsmetoden?

Bortfall och representativitet

En svarsfrekvens på totalt 47 procent är inte särskilt tillfredställande som underlag för en analys med anspråk på att respondenterna ska vara representativa för populationen som helhet. Sjunkande svarsfrekvens är dock ett problem som många enkätundersökningar drabbats av under de senaste 10–15 åren. Storleken på bortfallet i åldrarna 16–29 år har vuxit och gruppen 20–25 år tycks vara särskilt svår att få svar från.³

För att få högre representativitet i resultaten kan man överväga andra metoder än postenkäter. När det gäller barn och unga som fortfarande går i skolan kan enkäter som genomförs i klassrummet vara ett alternativ. För de lite äldre kan en webbpanel eventuellt vara en lämpligare metod.

Om Kulturanalys genomför undersökningen som en postenkät skulle det eventuellt vara möjligt att nå en högre svarsfrekvens genom att korta ner enkäten eller ge någon ersättning till samtliga som svarar. I denna undersökning fick de 100 första som svarade en biobiljett.

Vi har jämfört de enkätsvar vi har fått om deltagande i kulturskolan med uppgifter från Stockholms stad om andel barn i kulturskolan. Andelen barn som i enkäten svarat att de deltar i musik- och kulturskolan (23 procent för 10–12 årsgruppen och 27 procent för 13–15 årsgruppen) ligger betydligt högre än de cirka 10 procent som faktiskt deltar i kulturskolan i kommunen.⁴ Vår slutsats är att resultaten av pilotundersökningen i sin helhet överskattar andelarna som deltar i eller är aktiva med olika kulturaktiviteter.

Frågeformulären

Då barn och unga i olika åldrar har olika förmåga att förstå och besvara enkätfrågor har både frågor och svarsalternativ utformats olika för de tre åldersgrupperna. Till 10–12-åringarna ställdes mer generella frågor om kulturvanor utan någon bestämd tidsreferens. Till dem som var 13 år och äldre ställdes frågor med svarsalternativ som gällde hur ofta de gjort något under det senaste året. Därför är det svårt att få en genomgående jämförbarhet mellan åldersgrupperna i resultaten.

Tidsskalorna som användes i enkätens svarsalternativ var olika beroende på vad frågan gällde. De olika tidsskalorna försvårade bearbetningen av enkätdata och möjligheten till jämförelser mellan olika aktivitetstyper. Det kan möjligen även ha försvårat besvarandet av enkäten.

Svarsalternativen till frågan om scenkonst som liveföreställningar eller via media, var uppdelad på flera olika musikgenrer, men saknade motsvarande uppdelning för teatergenrer. Inte heller frågades det om genrer inom litteratur eller bild och form. Frågan om scenkonst via media var också komplex då det i samma fråga handlade om allt ifrån att lyssna på musik till att se ett klipp på Youtube eller att se en teaterföreställning på tv. För framtiden gäller det att hitta ett enhetligt sätt att erbjuda svarsalternativ, som grundas på ett väl definierat behov av detaljeringsgrad.

I frågan om läsning har vi laborerat med olika typer av svarsalternativ för de olika åldersgrupperna: dels för 10–12-åringarna *antalet* böcker som respondenterna har läst (redovisas ej), dels för de äldre respondenterna *hur ofta* de läst böcker under de senaste 12 månaderna. Orsaken till denna skillnad är att 10–12-åringar kan ha svårt att ange hur ofta de läst.

Frågan om orsaker till att man ägnade sig åt de aktiviteter vi frågade om var olika formulerad för de olika åldersgrupperna. För den äldsta åldersgruppen var det tydligt att frågan gällde kultur-

³ Elias Markstedt: *Representativitet och viktning. Riks-SOM som spegel av det svenska samhället 1986–2011. SOM-institutet 2012.* (Även i Ungdomsstyrelsens undersökning var bortfallet störst i gruppen 20–25 år.)

⁴ Metro 28 mars 2014. För åldersgruppen 6-22 år.

aktiviteter. För de yngre grupperna var frågan mer ospecifik gällande alla de aktiviteter som frågats om. Därför kom en del av de svaren att handla även om aktiviteterna idrott och datorspel.

Jämförelse med andra undersökningar

Vi har jämfört pilotstudiens resultat med andra enkätundersökningar från SCB och Ungdomsstyrelsen. Sammantaget talar båda dessa jämförelser för att pilotundersökningens resultat är trovärdiga.

SCB:s undersökning Barn-ULF, riktar sig till barn mellan 10 och 18 år.⁵ I Barn-ULF finns sex frågor som berör samma områden som frågorna i pilotundersökningen. De senast tillgängliga uppgifterna från ULF avser åren 2011–2012 medan enkäten avsåg 2013, men det bör inte vara några väsentliga skillnader mellan dessa år. De åldersgrupper som finns i Barn-ULF stämmer överens med de två yngsta åldersgrupperna i pilotundersökningen, men inte den äldsta. Frågornas formulering och svarsalternativen skiljer sig generellt så pass att direkta jämförelser inte kan göras för något område ens för de två yngsta åldersgrupperna. Där frågor och svarsalternativ liknar varandra mest finns emellertid en överensstämmelse i resultaten.

Ungdomsstyrelsen genomförde under 2010 en omfattande enkätundersökning om ungas kulturutövande. Enkäten var riktad till 13–25-åringar och omfattar alltså ett något mindre sammanlagt åldersintervall jämfört med denna pilotstudie, men Ungdomsstyrelsen redovisar sina resultat för hela gruppen samlad. Redovisningen av Ungdomsstyrelsens undersökning skiljer sig även genom att aktiviteterna lagts ihop i fem områden (teater, dans, musik, bild samt skrivande).⁶ Jämförelser mellan enskilda resultat kan därför inte göras. Däremot visar det sig att relationerna mellan de olika områdena huvudsakligen är desamma i Ungdomsstyrelsens undersökning och i vår pilotundersökning. I båda undersökningarna är bildområdet det som har störst andel utövare i alla åldersgrupper, följt av musik. I pilotundersökningens två yngsta åldersgrupper är skrivande inte lika vanligt som i Ungdomsstyrelsens undersökning, vilket framstår som rimligt med tanke på Ungdomsstyrelsens bredare åldersintervall. Ordningsföljden på dans och teater är densamma i Ungdomsstyrelsens undersökning och för alla åldersgrupper i pilotundersökningen.

Slutsatser om fortsatta studier av barns och ungas kulturvanor

För Myndigheten för kulturanalys har denna pilotundersökning varit ett viktigt steg i riktning mot att utforma en nationell kulturvaneundersökning med särskild redovisning av barns och ungas vanor. Under analysarbetet har vi sett flera utvecklings- och förbättringsområden och inför det fortsatta arbetet har vi formulerat följande slutsatser.

- Vi behöver tydliggöra vilka frågeställningar som en kulturvaneundersökning ska ge svar på. Det finns också behov av en tydlig begreppsanvändning och ett ramverk som definierar och avgränsar de kulturområden som undersökningarna ska spegla. De mest centrala frågeställningarna behöver sedan följas över tid.
- Vi behöver få ökad förståelse för en del av de resultat som kommit fram i denna undersökning, genom fördjupade studier där resultaten prövas i fokusgrupper eller intervjuer med barn och unga.
- Därefter bör vi omformulera enkätfrågorna utifrån kunskapen från de fördjupade studierna och de grundläggande frågeställningar som har tagits fram.
- Vi bör undersöka om de alternativa metoder till postenkäter som finns, skulle kunna ge en högre svarsfrekvens och ett mer representativt resultat.

⁵ http://www.scb.se/sv/_Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Levnadsforhallanden/Levnadsforhallanden/Undersokningarna-av-barns-levnadsforhallanden/

⁶ När, var, hur om ungas kultur. Ungdomsstyrelsen 2011.

- Vi behöver undersöka på vilka sätt vi kan förenkla och/eller förkorta enkäten.
- Vi behöver undersöka hur stora urval som kan behövas för olika typer av jämförelser mellan grupper.
- Vi bör överväga olika möjligheter att få med bakgrundsdata för att kunna göra mer fördjupade analyser av skillnader mellan grupper, exempelvis genom att lägga till utprovade enkätfrågor eller genom att koppla på registeruppgifter.

Resultat

En generell reflektion kring denna pilotundersökning är att det inte ska läggas för stor vikt vid de enskilda *procenttal* som presenteras. Jämförelser med andra undersökningar av barns och ungas kulturvanor visar visserligen att resultaten av denna undersökning är jämförbara och därmed pålitliga som helhet, men i detaljerna finns osäkerheter som gör att vi manar till försiktighet när det gäller användandet av bestämda procenttal som utgångspunkt för vidare diskussioner om barns och ungas kulturvanor i Stockholm. Utifrån utvärderingen av undersökningen och dess resultat vill vi i stället peka på de *förhållanden* som råder mellan olika åldersgrupper, och mellan olika konst- och kulturområdets popularitet. Det är relationerna och skillnaderna mellan olika grupper och företeelser som denna undersökning i första hand kan säga något om. Men eftersom antalet respondenter i varje åldersgrupp är begränsat, från 250 till 350 personer, är konfidensintervallen ganska vida. Med den storleken på delpopulationerna per ålder som vi har i undersökningen, är det först när skillnaderna mellan andelstalen är mellan cirka 5 och 12 procentenheter, som vi kan lita på att skillnaderna är statistiskt säkra.⁷ Det vill säga, först när skillnaden är ungefär 10 procentenheter mellan de olika åldersgruppernas utövande av olika verksamheter kan vi vara säkra på att skillnaden inte orsakats av slumpen. Ska man sedan jämföra tjejer och killar inom de olika åldersgrupperna behöver skillnaderna oftast vara ännu större.

Eget skapande och utövande

Frågor om eget skapande och utövande handlade om teater, dans, musik, lajv/rollspel, måla/rita, foto, skulptur och hantverk. Det var också frågor om man gjort egna filmer, skrivit eller författat något. Som jämförelse ställdes det även frågor om man spelat dataspel eller hållit på med sport eller idrott.

Det regelbundna egna skapandet eller kulturutövandet tycks minska med ålder utifrån svaren i denna pilotundersökning (tabell 2). Medan 74 procent av 10–12-åringarna utövar någon form av kulturverksamhet varje vecka, är motsvarande andel 66 procent bland 13–15-åringarna och 45 procent bland 16–25-åringarna.

⁷ Se SCB:s tabell för approximativa halva 95-procentiga konfidensintervall för procenttal i Nya kulturvanor (2008), s. 324.

Tabell 2. Eget skapande eller utövande, procent.För 13–15 år och 16–25 år i stort sett varje vecka eller 2-3 gånger i månaden.För 10–12 år i stort sett varje vecka.

Aktivitet	10–12 år	13–15 år	16–25 år
Spelat musikinstrument	29	36	16
Sjungit ensam, i kör, opera, musikal, band eller rap	14	19	13
Gjort egen musik eller varit DJ	-	8	14
Dansat*	21	14	7
Varit med i en teaterföreställning	5	4	1
Varit med i lajv eller rollspel	1	2	1
Fotograferat (ej familje- eller semesterbilder)	37	45	34
Målat eller ritat (även med digitala verktyg)	36	43	28
Skapat saker i textil, trä eller metall	22	22	8
Skulpterat eller arbetat med lera	3	5	1
Gjort egna filmer (exkl. familje- eller semesterfilmer)	-	14	6
Gjort egna familje- eller semesterfilmer	-	4	6
Har själv gjort film någon gång, andel ja**	53**	-	-
Författat/skrivit berättelser eller dikter	-	9	10
Författat/skrivit texter om fakta	-	6	17
Skrivit sagor, fantasy, berättelser om vad man varit med om själv, andra berättelser, dikter eller rim	7	-	-
Skrivit fakta	3	-	-
Spelat dataspel eller tv-spel	67	67	45
Hållit på med sport eller idrott	75	79	60
Eget kulturutövande 2-3 ggr/månad eller oftare (något av ovanstående exkl. dataspel/tv-spel/sport/idrott)	-	83	70
Eget kulturutövande varje vecka (något av ovanstående exkl. dataspel/tv-spel/sport/idrott)***	74	66	45

- innebär att frågan inte har ställts eller har formulerats på annat sätt till åldersgruppen.

* Dansat:

10–12: klassisk balett, modern dans, hiphop, break, street, folkdans

13–15: klassisk balett, modern dans, hiphop, break, street, folkdans, jazzdans, tango, salsa

16–25: klassisk balett, modern dans, hiphop, break, street, folkdans, jazzdans, tango, salsa, eller gjort koreografi

** Frågan kunde bara besvaras med ja eller nej.

*** Exklusive film, för 10–12-åringar.

Tabell 2 visar att bildområdet (fotografera + måla/rita) är det område som har störst andel egna utövare i samtliga åldersgrupper, följt av musikområdet (spela musikinstrument + sjunga). Därefter skiljer det sig lite mellan åldersgrupperna. För 10–12-åringarna följer sedan att slöjda och dans före att spela teater och skriva. (Frågan till 10–12-åringar om att filma är inte jämförbar med frågorna om de andra typerna av eget utövande.) För 13–15-åringarna är slöjda något vanligare än att dansa och att göra egna filmer. Att skriva är även för mellangruppen en av de minst vanliga aktiviteterna för eget utövande. I den äldre åldersgruppen är skrivande däremot på ungefär samma nivå som musikutövande, därefter följer dansa, slöjda och göra egna filmer, medan att spela teater är minst vanligt för eget utövande bland 16–25-åringar.

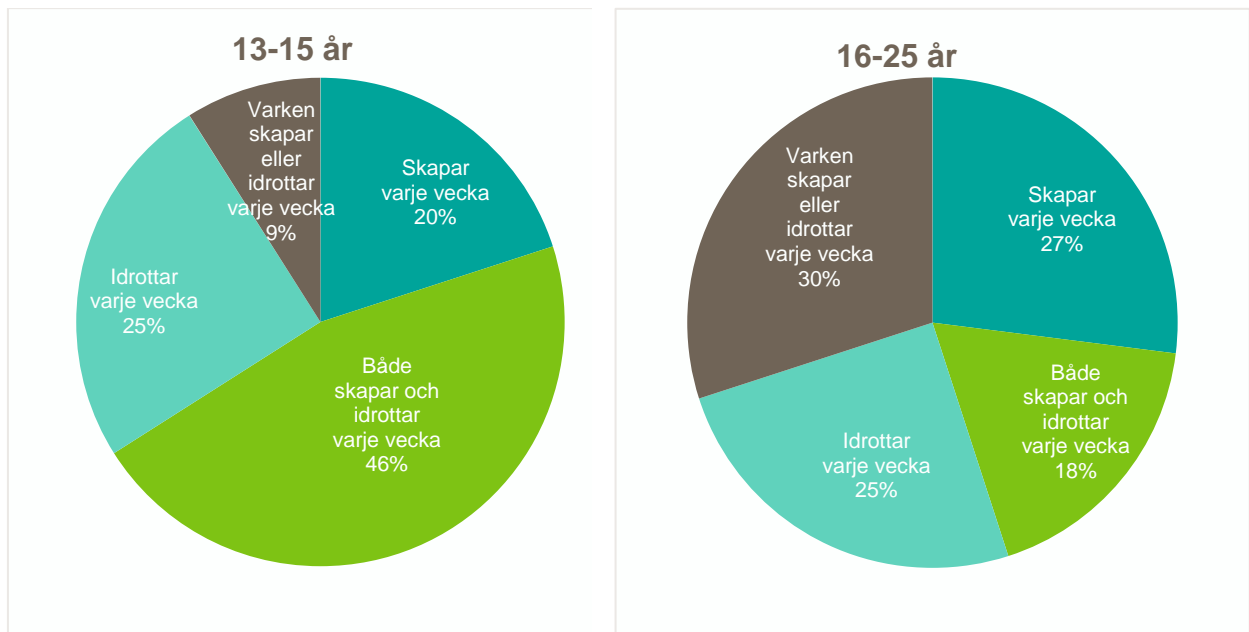
Resultaten av denna pilotundersökning liknar det som framkom i Ungdomsstyrelsens stora undersökning av 13–25-åringars kulturutövande. Även där framstod bild (inklusive att filma) som det främsta av fem traditionella områden för eget utövande, följt av musik, skrivande, dans och teater. Denna ordningsföljd stämmer bäst med gruppen 16–25 år i vår undersökning, vilket även stämmer bäst överens med åldersspannet i Ungdomsstyrelsens undersökning. I ungdomsstyrelsens undersökning framkom dock även att utövande av olika typer av slöjdande tillsammans var vanligare än något av de fem traditionella konstområdena, vilket inte är fallet i denna pilotundersökning.

Vilka aktiviteter som olika åldersgrupper ägnar sig åt kan med största säkerhet sökas i deras livssituation. Äldre tonåringar och unga vuxna mellan 16 och 25 år har i de flesta fall gått ut gymnasiet, kanske läser de vidare på högskola och universitet eller har börjat jobba. De har i de flesta fall ansvar för sin egen ekonomi och sin tid. Några har kanske till och med själva hunnit bli föräldrar. Att det är i den här gruppen som man finner den största andelen som skriver och att de i så stor utsträckning skriver faktatexter har rimligen med deras studier på gymnasiet eller på högskolan att göra. Skolarbete och högskolestudier bedrivs inte bara på lektions- eller föreläsningstid utan även på fritiden.

Generellt sett kan vi utifrån undersökningens resultat konstatera att bildspråket är ett vanligare uttrycksmedel bland unga än vad ordspråket är. Foto kommer upp som den enskilt vanligaste aktiviteten i alla åldersgrupper, vilket gör att vi undrar över vad respondenterna läst in i foto som aktivitet. Visserligen har den digitala fototekniken gett fotograferandet som hobby en renässans. Det finns många webbplatser och sociala nätforum där fotointresserade publicerar sina bilder, bedömer och berömmar, diskuterar teknisk utrustning, efterbehandling och andra aspekter av allt som fotograferandet innebär. Men även andra mindre specialiserade sociala nätverk centreras mer eller mindre kring bildpublicering, som Instagram, Pinterest och till och med Facebook. Mobilkameror används dagligen av såväl barn som vuxna på ett sätt som den äldre generationens analoga kameror aldrig var i närheten av. Frågan är vad vi i en kulturvaneundersökning egentligen är intresserade av kring fotograferandet. Om det är fotograferande som konstnärligt skapande fritidsaktivitet, hur stor är då övervärderingen av foto som kulturaktivitet i denna enkät?

Barn och unga i undersökningen ägnar sig mer åt eget kulturutövande än de spelar dataspel och tv-spel och lika mycket eller mer än de idrottar. Svartalternativen är lite olika formulerade för de olika åldersgrupperna, men mönstret är ändå detsamma: kulturutövande och idrottande ligger på ungefär samma nivå för 10–12-åringarna och 13–15-åringarna, medan andelen 16–25-åringar som ägnar sig åt kulturutövande är större än andelen i samma åldersgrupp som idrottar. Kulturutövandet är något vanligare än spelandet för 10–12-åringarna, men betydligt vanligare i de två äldre åldersgrupperna. Även när man räknar bort foto, som skulle kunna vara en felkälla i statistiken, ligger andelen barn och unga som ägnar sig åt kulturutövande på ett regelbundet sätt, högre än andelen som spelar dataspel och tv-spel, och nivå med dem som idrottar.

Det finns inga starka uteslutande samband mellan att ägna sig åt kulturutövande och att idrotta, det vill säga det ena utesluter inte det andra, även om det bland respondenterna mellan 16 och 25 år som *inte* idrottar varje vecka finns en lite högre andel som utövar någon form av kulturverksamhet jämfört med dem som idrottar varje vecka (figur 1). Detsamma gäller förhållandena mellan de som spelar tv-spel och de som inte gör det. Men många är alltså dubbelt aktiva, var femte respondent mellan 16 och 25 år utövar både kultur och idrott varje vecka. Sammanlagt 70 procent utövar kulturverksamheter eller idrottar eller gör båda, varje vecka. Återstår var tredje respondent som vare sig idrottar eller skapar så ofta som varje vecka.

Figur 1. Eget kulturutövande ("skapande") och/eller idrottande varje vecka bland åldersgrupperna 13–15 år och 16–25 år.

Hur många i varje åldersgrupp som under året inte gjort en viss aktivitet visas i tabell 3. För den yngsta gruppen var frågan inte specificerad för det senaste året, utan uppgifterna i tabell 3 får tolkas som att det är aktiviteter man inte brukar göra eller som man aldrig gjort på sin fritid.

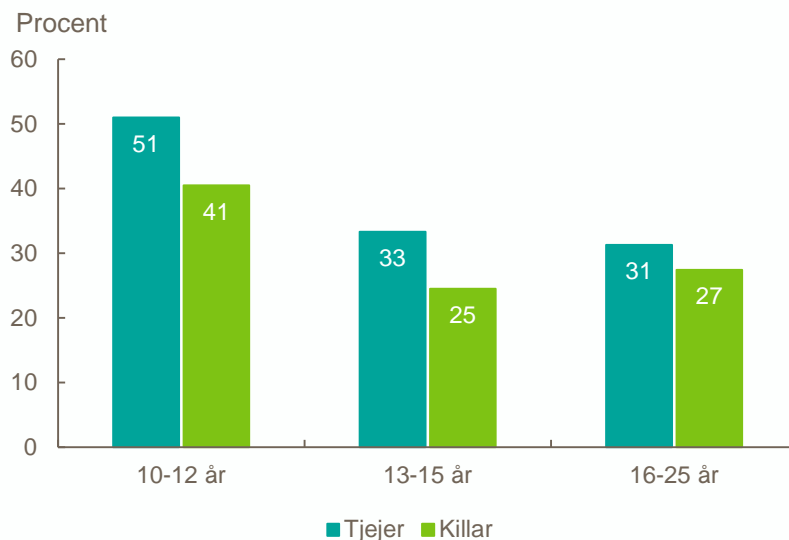
Tabell 3. Aktiviteter som man inte gjort, procent.

Aktiviteter man inte gjort under det senaste året	13–15 år	16–25 år
Har inte läst någon bok	19	12
Har inte besökt bibliotek	34	31
Inget eget kulturutövande (skapande)	4	10
Har inte besökt något museum eller utställning	24	20
Har inte sett någon live-föreläsning	23	12
Har inte hållit på med sport eller idrott	13	20
Aktiviteter man inte gjort någon gång eller inte brukar göra på sin fritid	10–12 år	
Har inte läst böcker	7	
Brukar inte gå till biblioteket	27	
Brukar aldrig hålla på med eget kulturutövande (skapande)	2	
Har inte besökt något museum eller utställning	4	
Har inte sett någon live-föreläsning	2	
Brukar aldrig hålla på med sport eller idrott	11	

Samlande

I ESSnet:s frågeformulär fanns det under kulturarv även frågor om samlande. Samlande ses som en form av hobbyverksamhet som har sin professionella motsvarighet i museernas samlande. Resultaten visar att det var vanligare att samla bland tjejer än bland killar i alla åldersgrupperna (figur 2). Vanligast var det i den yngsta åldersgruppen.

Saker som nämndes som man samlade på var alla slags småsaker såsom pengar, bilder, kort, tidningar, skivor, stenar, suddgummin, kapsyler, autografer, klistermärken m.m. Några mer ovanliga samlarobjekt nämndes: kärlek, teakmöbler, upplevelser, gasmasker, kunskap samt online-spel.

Figur 2. Andelen i de olika åldersgrupperna som svarat att de samlar på något, efter kön.

Läsning av böcker och tidningar

Frågorna om läsning av böcker (i tryckt eller digital form) var olika formulerade för de olika åldersgrupperna, vilket gör det svårt att jämföra resultaten dem emellan. Några mönster kan vi dock se. Läsning av skönlitteratur några gånger i månaden verkar vara ungefär lika vanligt i de båda äldsta åldersgrupperna. När det gäller facklitteratur läser den äldsta gruppen mer än 13–15-åringarna. Nästan alla i den yngsta gruppen läser eller lyssnar på böcker i någon omfattning, men här frågade vi inte om typ av böcker eller hur ofta barnen läste.

För frågorna om tidningsläsande kan åldersgrupperna jämföras. Tidningsläsande generellt var vanligast i den äldsta gruppen, vilket framför allt berodde på läsning av dagstidningar (tabell 4 och figur 3). Läsning av serietidningar blir mindre vanligt med ökande ålder medan dagstidningsläsandet ökar (figur 3).

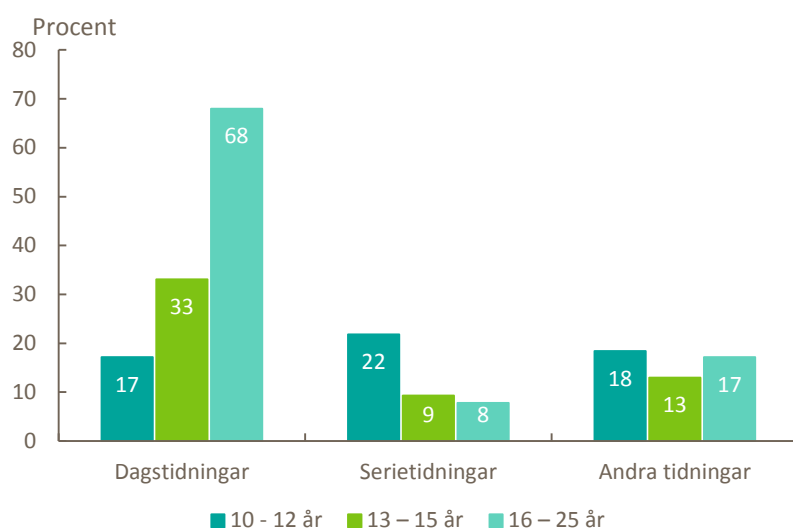
På frågan om vilka andra tidningar utöver dagstidningar och serietidningar man läste nämndes: veckotidningar, månadstidningar, modetidningar, skvallertidningar, specialtidningar, tjejtidningar, Kamratposten m.m.

Tabell 4. Läsning av böcker och tidningar, procent.

	10–12 år	13–15 år	16–25 år
Läsning, i stort sett varje vecka eller 2–3 gånger i månaden, av:			
Skönlitteratur (berättelser eller dikter) tryckt	-	-	42
Skönlitteratur (berättelser eller dikter) digitalt	-	-	16
Berättelser eller dikter	-	47	-
Faktalitteratur, tryckt	-	-	31
Faktalitteratur, digitalt	-	-	30
Faktaböcker	-	12	-
Läsning av böcker			
Läser böcker (skönlitteratur och/eller fakta), i stort sett varje vecka	-	32	39
Läser/lyssnar på böcker, tryckt eller digitalt, andel ja*	92	-	-
Läsning av tidningar			
Läsning av någon tidning, i stort sett varje dag eller några gånger i veckan		43	72
Läsning av någon tidning, i stort sett varje vecka	41	-	-
Prenumererar på någon tidning, andel ja*	49	-	-

- innebär att frågan inte har ställts eller har formulerats på annat sätt till åldersgruppen.

*Frågan kunde bara besvaras med ja eller nej.

Figur 3. Läsning av dagstidningar, serietidningar eller andra tidningar. För 13–15 år och 16–25 år i stort sett varje dag eller några gånger i veckan. För 10–12 år i stort sett varje vecka.

Besök på kulturverksamhet utanför hemmet

En rad frågor i enkäten handlade om huruvida man gått på bio, besökt bibliotek, museum, utställning eller sett någon föreställning (tabell 5). Syftet med dessa frågor var att fånga vilka besöksaktiviteter barn och unga ägnar sig åt utanför hemmet och i vilken grad de ser liveföreställningar av teater, dans och musik.

Tabell 5. Besök på kulturverksamhet utanför hemmet, procent.För 13–15 år och 16–25 år 4–6 gånger under året eller mer, för 10–12 år flera gånger, om inte annat anges.

	13–15 år	16–25 år
Bibliotek		
Besökt ett bibliotek	31	36
Besökt ett biblioteks webbplats	12	26
Museum eller utställning		
Konst	8	18
Historia	8	7
Naturvetenskap/Djur och natur	8	2
Teknik	3	2
Något annat slags museum eller utställning	2	4
Besökt något museum eller utställning, en gång under året eller mer	76	80
Besökt något museum eller utställning, 4–6 gånger under året eller mer	16	21
Historiska platser		
Historiska platser	26	25
Historiska byggnader	30	31
Arkeologiska platser eller fornlämningar	-	9
Besök på webben (museum, utställning, historisk plats/byggnad)	11	15
Föreställning eller konsert		
Teater eller musikal	7	13
Balet, modern dans eller folkdans	2	4
Konsert med klassisk musik	2	2
Opera	<1	1
Popkonsert	7	16
Rock eller hårdrockskonsert	1	11
Jazz eller blueskonsert	<1	3
Konsert med folkmusik	<1	1
Rap eller hiphopkonsert	2	5
House/Techno	2	9
Allsång	2	2
Annan liveföreställning	2	7
Någon liveföreställning eller konsert, en gång under året eller mer	77	88
Någon liveföreställning eller konsert, 4–6 gånger under året eller mer	19	38
Bio		
Gått på bio, 4–6 gånger under året eller mer	67	67
10–12 år		
Bibliotek		
Besökt ett bibliotek varje månad eller oftare	24	
Varit på museum eller utställning, flera gånger		
Konst	35	
Historia	64	
Djur och natur	69	
Teknik	62	
Något annat slags museum eller utställning	26	
Besökt något museum eller utställning, en gång	95	
Besökt något museum eller utställning, flera gånger	83	
Historiska platser		
Besökt någon historisk plats, flera gånger	65	
Besökt någon historisk byggnad, flera gånger	75	
Varit på föreställning eller konsert flera gånger		
Teater	51	
Dans	26	
Musik	50	
Bio		
Gått på bio minst en gång	92	

- innebär att frågan inte har ställts till åldersgruppen.

När det gäller besök på kulturverksamheter av olika slag, kan jämförelser i första hand göras mellan de två äldsta åldersgrupperna. Den övergripande slutsatsen är att 16–25-åringarna är mer aktiva besökare än 13–15-åringarna.

Biobesök är den vanligaste återkommande aktiviteten (4–6 gånger per år) för både 13–15-åringarna och 16–25-åringarna. Därefter kommer konserter och andra typer av liveföreställningar samt biblioteksbesök för den äldre gruppen medan det följs av besök vid bibliotek och historiska byggnader och platser för 13–15-åringarna. Museer är den kategori som de båda grupperna ägnar sig minst åt på ett återkommande sätt, men museibesöken ligger på ungefär samma nivå som konsertbesöken för båda grupperna sett till hur många som svarat att de gjort åtminstone ett besök per år. Den enda riktigt tydliga skillnaden mellan besök vid olika typer av museer är att gruppen 16–25 visar ett större intresse för besök på konstmuseer och konstutställningar.

Den bild som svaren på denna pilotundersökning ger av respondenternas kulturkonsumtion är att livssituationen bland 16–25-åringar, egen ekonomi och eget ansvar, tillåter en större aktivitet i teater- och konsertbesök, där de största skillnaderna mellan åldersgrupperna finns. Att den äldre gruppen läser mer facklitteratur och dagstidningar ligger även det i linje med vad som hör till livet som student eller ung vuxen i arbetslivet.

Ta del av kultur via tv, radio, internet eller liknande

Ett antal av enkätens frågor handlade om kultur som man tagit del av via olika media som tv, radio eller internet (tabell 6). Syftet här var att fånga den kultur som barn och unga inte upplever live utan som är inspelad eller förproducerad.

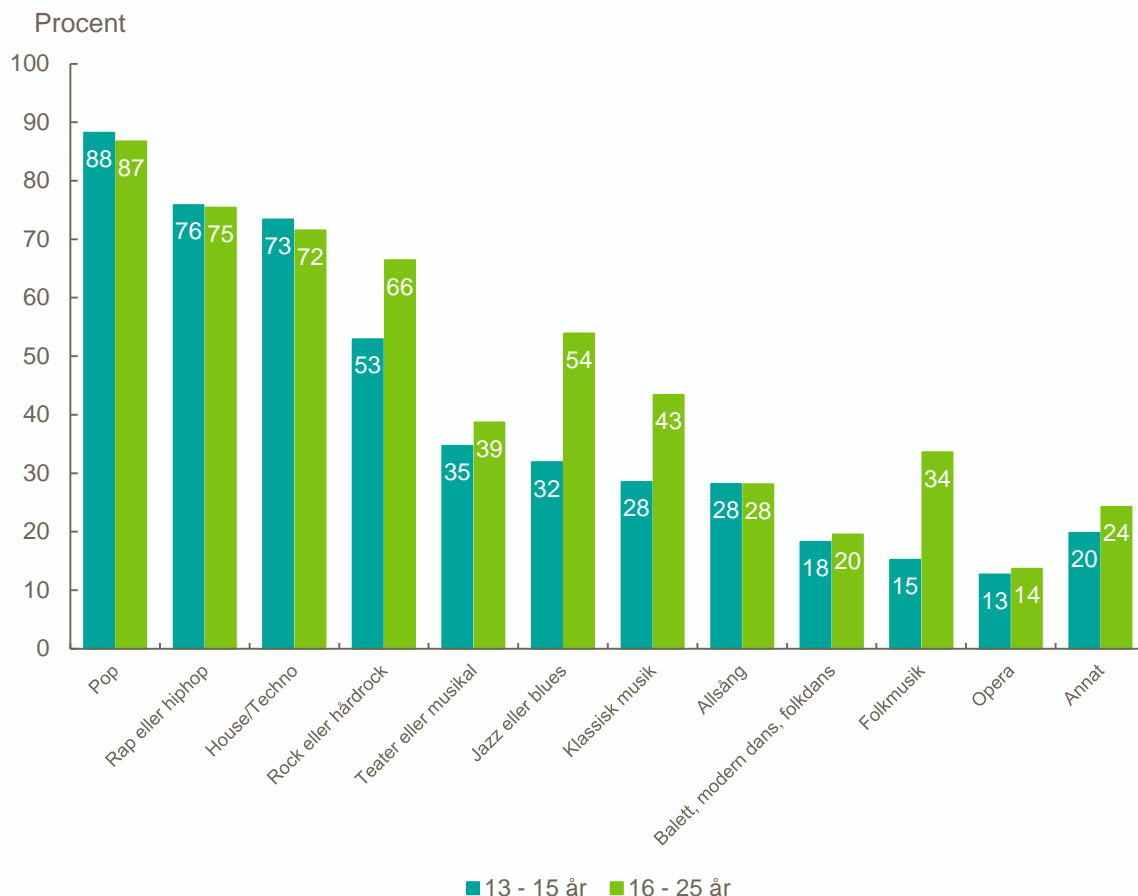
Det finns två intressanta tendenser i svaren på dessa frågor. Den ena är att genrerna klassisk musik, rock eller hårdrock, jazz eller blues samt folkmusik har tydligt högre andel lyssnare i den äldsta åldersgruppen. Den andra är att 13–15-åringarna har en lite högre andel än de äldre som *ofta* lyssnar på något. Det vill säga, bland 13–15-åringarna är det något fler som regelbundet ägnar sig åt att lyssna och titta på medierad scenkonst, medan det finns ett mer utbrett intresse för olika musikstilar i den äldsta åldersgruppen.

I de öppna svaren om vad respondenterna lyssnat eller sett på utöver de alternativ som gavs i enkäten, nämndes olika andra musikstilar, enskilda filmer och tv-serier, realityshower, stand-up, filmklipp, humorklipp, dokumentärer, sketcher, instruktionsvideo, podcaster, politiska tal och nyheter.

Tabell 6. Tar del av kultur via media, procent.För 13–15 år och 16–25 år någon gång i månaden eller oftare, för 10–12 år andel ja.

	13–15 år	16–25 år
Scenkonst, musik		
<i>Sett/lyssnat på via t.ex. tv, radio, internet, mobil, stereo, annan musikanläggning:</i>		
Teater eller musikal	35	39
Balet, modern dans eller folkdans	18	20
Klassisk musik	28	43
Opera	13	14
Pop	88	87
Rock eller hårdrock	53	66
Jazz eller blues	32	54
Folkmusik	15	34
Rap eller hiphop	76	75
House/Techno	73	72
Allsång	28	28
Sett eller lyssnat på annat	20	24
Sett/lyssnat på något av ovanstående, någon gång i månaden eller mer	97	96
Sett/lyssnat något av ovanstående, varje vecka eller varje dag	81	77
Sett/lyssnat något av ovanstående, varje dag	58	52
Film		
Sett film eller tv-serier via t.ex. tv-kanal, dvd, video, streaming eller internet	97	97
Program		
<i>Sett/lyssnat på program på tv, radio eller webben om:</i>		
bilder, former, slöjd eller konsthantverk	35	46
teater, dans, musik	68	59
någon historisk plats eller historisk byggnad	53	62
	10–12 år	
Brukar se film på fritiden, andel ja*	97	
Sett program om någon historisk plats eller historisk byggnad på webben, tv, eller radio, andel ja*	69	

*Frågan kunde bara besvaras med ja eller nej.

Figur 4. Sett eller lyssnat på teater, dans eller musik via till exempel tv, radio, internet, mobil, stereo eller annan musikanläggning. Andel som gjort detta någon gång eller mer under det senaste året.

Samhällsdeltagande, kurser och kulturskolan

I ESSnet-Cultures förslag till enkät för kulturvaneundersökningar finns under varje konst- och kulturområde en avdelning med frågor som sammanfattningsvis kan sägas handla om samhällsdeltagande och frivilligarbete. Det handlar helt enkelt om att försöka fånga kulturen som skapas, utövas och stöds inom det civila samhället. Sådana frågor ställdes till den äldsta åldersgruppen (tabell 7).

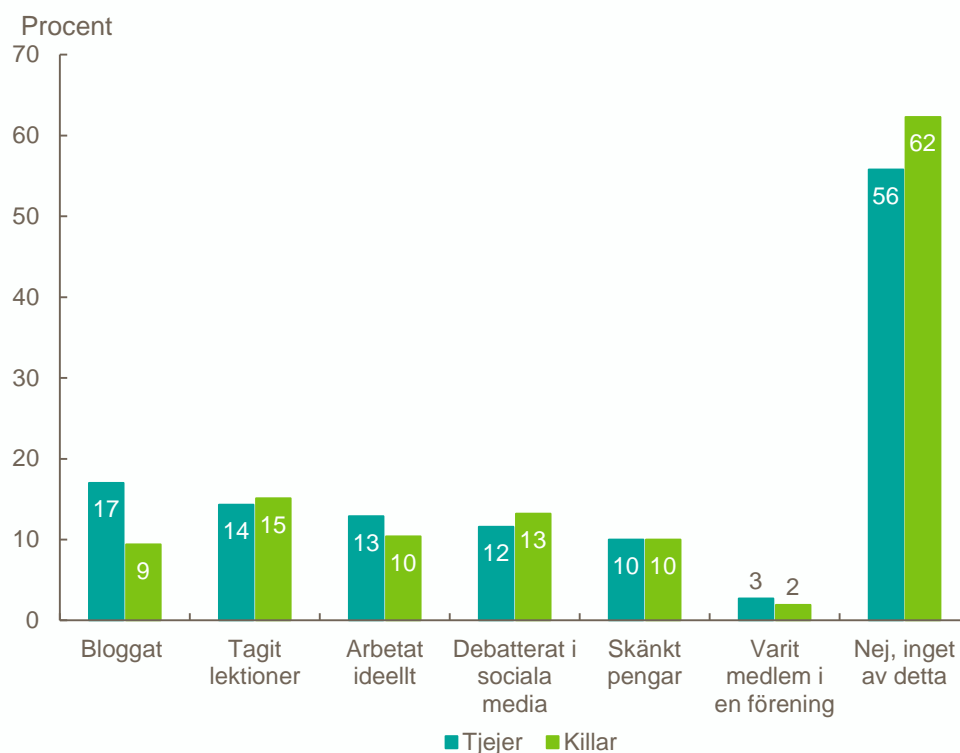
Tabell 7. Samhällsdeltagande och lektioner/kurser inom kultur, senaste året, procent.

	16–25 år
Jag har bloggat eller publicerat på annat sätt om kultur	14
Jag har tagit lektioner eller deltagit i studiecirkel/kurser utanför skolan i något kulturämne	14
Jag har arbetat ideellt för någon kulturverksamhet eller kulturförening	12
Jag har debatterat i sociala media om kultur	12
Jag har skänkt pengar till någon kulturverksamhet eller kulturförening	10
Jag har varit medlem i en stöd- eller vänförening för kultur	2
Nej, jag har inte gjort någon av dessa saker	58

Majoriteten av respondenterna hade inte ägnat sig åt något av det som enkäten frågade om. Aktivitetsgraden för de olika alternativen under det senaste året låg kring 10 procent och strax däröver (bloggat, tagit lektioner, arbetat ideellt, debatterat i sociala medier, skänkt pengar). Det

som skilde ut sig var att mycket få, bara någon procent, svarade att de varit medlem i en stöd- eller vänförening för kultur. Eftersom den här typen av frågor inte är så vanliga ännu i kultursammanhang, finns det inte någon bra jämförelsepunkt för att avgöra om resultaten på den här frågan är intressant på något sätt. Först när frågan har ställts under en följd av år eller i flera orter går det att tolka resultatet bättre.

Skillnaderna är små mellan tjejers och killars sociala engagemang, utom på en punkt: när det gäller att skriva om kultur i bloggar eller på annat sätt publicera texter om kultur (figur 5). Det är den vanligaste aktiviteten för tjejer utav de givna alternativen, och den minst vanliga för killar, föreningsengagemang undantaget.

Figur 5. Samhällsdeltagande och kurser inom kultur, senaste året. Andelen tjejer respektive killar i åldersgruppen 16–25 år.

Kulturskolan

Beträffande kulturskolan är det en högre andel av respondenterna i pilotundersökningen som svarat att de deltar i kulturskolans undervisning än vad som framkommit om deltagandet i Stockholms stad i sin helhet.

Tabell 8. Andel som går på kulturskolan, procent.

	10–12 år	13–15 år
Jag är med i kulturskolan	23	27

Det är en tydlig skillnad mellan tjejers och killars deltagande i gruppen 10–12 år, medan det jämnas ut i gruppen 13–15 år, beroende på att andelen killar som svarat att de deltar i kulturskolan är högre bland 13–15-åringarna (figur 6). Här ställer vi oss frågan om det verkligen är en korrekt bild av verkligheten att killarnas deltagande i kulturskolan ökar med ålder, eller om det snarare är

en effekt av att det varit fler kulturaktiva killar som tagit sig tid och haft intresse av att svara på enkäten i den äldre åldersgruppen.

Figur 6. Andelen tjejer respektive killar som går på kulturskolan.

Orsaker och hinder för kulturaktiviteter

Orsaker till varför man ägnar sig åt kulturaktiviteter eller varför man inte kunde det, besvarades för gruppen 16–25 år. För de övriga grupperna gällde svaren även idrott och dataspel. När vi jämför de olika åldersgruppernas svar på frågan om varför de ägnar sig åt de olika aktiviteter som vi frågar om i enkäten, är ett resultat att mellangruppen, 13–15-åringarna, generellt ligger lägre i andelarna som angivit något svarsalternativ än både den yngre och den äldre gruppen. Det vanligaste svaret i alla åldersgrupperna är att ägna sig åt aktiviteterna för att det är roligt eller intressant. Medan det i den äldsta gruppen är en stor andel som svarat att de vill lära sig något är det i de två yngre grupperna fler som svarat att de vill bli bättre på något. I alla tre åldersgrupperna är det vanligare att göra saker för att umgås med kompisar än att göra saker för att umgås med familjen.

Tabell 9. Orsaker till att ägna sig åt fritidsaktiviteter eller kulturaktiviteter. Andelar i procent som angivit olika anledningar.

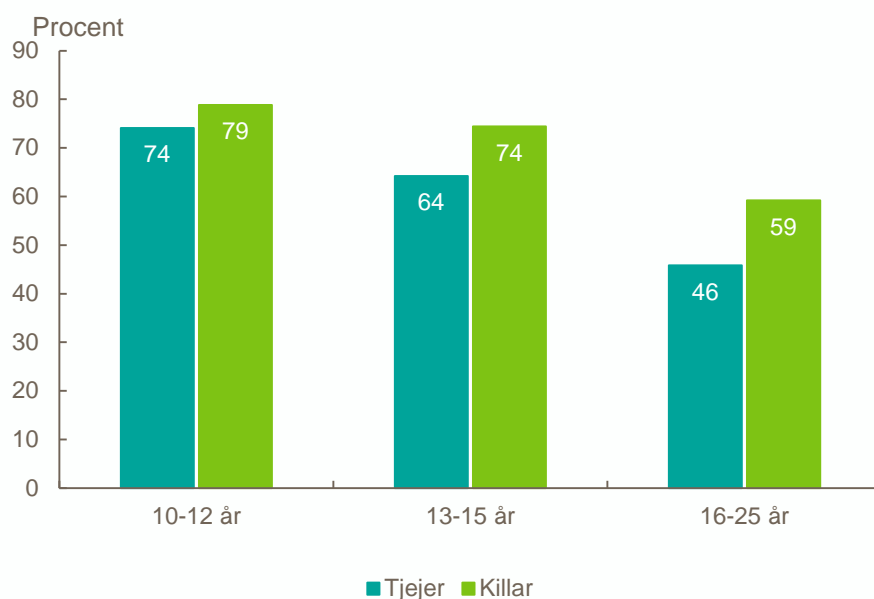
	10–12 år	13–15 år	16–25 år
Jag håller inte på med några kulturaktiviteter/av dessa aktiviteter/med sådana saker	4	9	18
Det är roligt	90	68	67
Det är intressant	63	41	68
Jag vill lära mig något	56	38	57
Jag vill bli bättre på något	62	48	40
Jag vill umgås med vänner/göra saker tillsammans med kompisar	66	45	47
Jag vill umgås med familjen/göra saker tillsammans med familjen	55	25	36
Jag vill vara kreativ	33	20	37
En annan anledning, nämligen ...	6	5	6
Jag vill ha något att göra på fritiden	65	38	-
Jag vill jobba med detta/sådana saker i framtiden	31	20	-
Det är avkopplande	-	-	48
Jag vill vidga mina vyer	-	-	46
Jag får inspiration	-	-	43
Jag vill få perspektiv på historien och samtiden	-	-	34
Jag får en känsla av tillhörighet	-	-	12

- innebär att frågan inte har ställts till åldersgruppen.

Omkring tre fjärdedelar av 10–12-åringarna i pilotundersökningen har svarat att de kan ägna sig åt sina kulturaktiviteter så ofta som de vill, men med stigande ålder är det allt färre av respondenterna som säger att de kan det (tabell 10 och figur 7). I den äldsta åldersgruppen är det bara omkring hälften som tycker att de kan ägna sig så mycket som de vill åt kulturaktiviteter. Genomgående i alla åldersgrupperna är det vanligare att killar tycker att de kan ägna sig åt sina kulturaktiviteter så ofta som de vill, och skillnaden mellan tjejer och killar blir allt större ju äldre de blir (figur 7).

Tabell 10. Andel som kan ägna sig åt kulturaktiviteter så ofta de vill, procent.

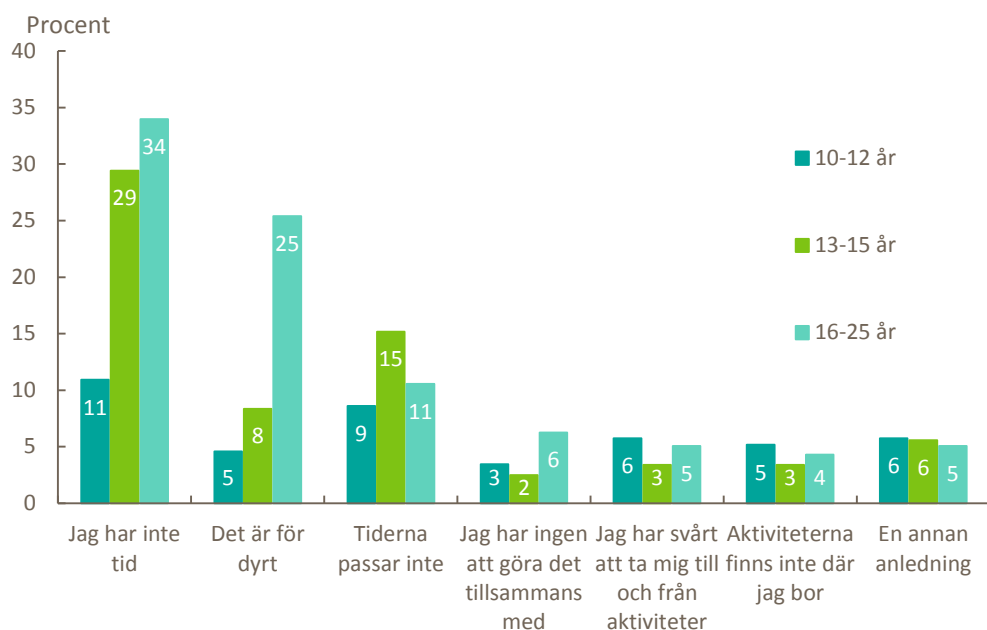
	10–12 år	13–15 år	16–25 år
Kan ägna sig åt kulturaktiviteter så ofta som de vill, andel ja	74	64	50

Figur 7. Andelen tjejer respektive killar som anger att de kan ägna sig åt sina kulturaktiviteter så ofta som de vill.

Vi vet att den äldsta åldersgruppen generellt sett ligger något lägre än de övriga åldersgrupperna i eget utövande, men när det gäller besöksaktiviteter ligger de på samma nivå eller till och med något högre än åtminstone 13–15-åringarna. Mot bakgrund av att bara hälften av 16–25-åringarna tycker att de kan ägna sig åt kultur så mycket som de vill, och mot bakgrund av vad vi vet om hur stor andel av de olika åldersgrupperna som inte alls ägnat sig åt kulturutövande eller olika typer av kulturaktiviteter under det senaste året (se tabell 3), är det rimligt att sluta sig till att intresset för kultur inte försvinner i takt med att barnen och tonåringarna blir äldre. Med stigande ålder kommer intresset att rikta sig mer från eget utövande till att ta del av det kulturutbud som erbjuds, inte minst inom scenkonstområdet.

Det vanligaste hindret i alla åldersgrupper, men tydligast i de två äldsta, för att inte kunna ägna sig åt kultur så mycket som man vill, är att inte ha tid (figur 8). För 16–25-åringarna är det även tydligt att kostnadsfrågan är ett viktigt hinder.

Figur 8. Hinder för att ägna sig åt fritidsaktiviteter eller kulturaktiviteter. Andelar i procent som angivit olika anledningar.

Även här är vår slutsats att de äldre tonåringarna och unga vuxna har en helt annan livsstil än de yngre barnen. Med egna ekonomiska resurser följer även en frustration att ändå inte ha tillräckligt med pengar för att göra allt som man verkligen skulle vilja göra. Dessutom räcker tiden inte längre till för kultur för de unga vuxna, med ansvar för studier, jobb och kanske egen familj.

När det gäller just dessa frågor om orsaker och hinder, skulle det vara intressant med fördjupande intervjuundersökningar, andra kompletterande analyser av bakgrundsdata och kompletterande jämförelser med exempelvis paneldata. Finns det skillnader mellan 16–19-åringar och 20–25-åringar? Vad är det som upptar deras tid som gör att de inte hinner med kulturaktiviteterna? Vilka typer av aktiviteter är det de måste avstå från? Var går gränsen för vad de tycker är för dyrt? Vår mening är att det är utifrån den typen av fördjupad kunskap om kulturvanor som de offentliga insatserna kan utvecklas mot att bemöta medborgarnas önskemål och behov.